

ת"פ 2773/07 - עיריית נצרת נגד עדי עזאם

בית משפט השלום בנצרת

ת"פ 2773-07 עיריית נצרת נ' עזאם
תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

בפני	כבוד השופט דניאל קירס
מאשימה	עיריית נצרת
נגד	
נאשמים	עדי עזאם

החלטה

1. הנאשם נשפט ביום 24.1.2008 בידי מותב קודם, אשר פרש בינתיים לגמלאות, בעבירה לפי סעיף 14 לחוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968. על-פי פרוטוקול הדיון מאותו יום, הנאשם לא התייצב, והתובע הצהיר כי הנאשם זומן ולא התייצב. בית המשפט הרשיע את הנאשם בהעדרו, ובגזר הדין, הושת על הנאשם, בין היתר, קנס בסך 3000 ₪.

כאן המקום לציין כי אמנם מופיע בפרוטוקול של אותו דיון, בנוסף, תאריך 8.4.2008, אולם מדובר בתקלה (שכן ההודעה על הקנס הוצא כבר ביום 3.3.2008).

2. ביום 31.8.2016 - למעלה משמונה שנים לאחר מכן - הגיש הנאשם בקשה לביטול גזר דין ולעיכוב ביצוע גזר הדין. הבקשה הועברה לטיפולו של מותב זה. במסגרת הבקשה הצהיר הנאשם כי מעולם לא קיבל את כתב האישום או הזמנה למשפט, וכי הוא ידע על כתב האישום ועל התיק לראשונה כששה ימים קודם להגשת בקשתו, ביום 25.8.2016.

3. בדיון ביום 2.11.2016 העליתי את השאלה אם בית משפט שנתן פסק דין פלילי, שלא לאחר אזהרה לפי סעיף 130(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, מוסמך לבטל את פסק דינו, או שמא מדובר בעניין שבסמכות ערכאת הערעור בלבד. הגעתי למסקנה כי בית משפט זה מוסמך לדון בבקשה, וכי דין הבקשה להתקבל לגופה, כפי שיפורט.

בית המשפט לא היה מוסמך לשפוט את הנאשם בהעדרו

4. בפסק הדין בענייננו, הורשע הנאשם בעבירה לפי סעיף 14 לחוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968. המדובר בעוון: העונש לצדו של עבירה זו הנו, והיה בזמן הגשת כתב האישום, שמונה עשר חודשי מאסר. סעיף 240 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 המסמיך את בית המשפט לדון נאשם בהעדרו אינו חל על עבירה זו, שכן לא מדובר בעבירה לפי פקודת התעבורה או לפי פקודת ביטוח רכב מנועי, או בעבירת קנס או עבירה מינהלית. סעיף 126 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] הקובע כי לא יידון אדם בפלילים אלא בפניו, הוא החל על העבירה מושא ענייננו. כתב האישום בענייננו הוגש ביום 1.11.2007. הזמנה לדיון הקבוע ליום 24.1.2008 חזר בסימן "לא נדרש". כאשר הנאשם לא הופיע לדיון ביום 24.1.2008, ביקש ב"כ המאשימה לדונו בהעדרו, ובית המשפט נעתר לבקשה, הרשיע אותו וגזר את דינו. נוכח סעיף 126 לחוק, וכאשר לא מדובר בנאשם שהוזהר לפי סעיף 130(א) שניתן לשפוטו בהעדרו, בית המשפט לא היה מוסמך לדון את הנאשם בהעדרו.

בית המשפט מוסמך לבטל את פסק הדין

5. סעיף 130(ח) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 קובע:

"נגזר דינו של הנאשם בחטא או בעוון שלא בפניו, רשאי בית המשפט, על פי בקשת הנידון, לבטל את הדין לרבות את הכרעת הדין וגזר הדין אם ניתנו בהעדרו, אם נוכח שהיתה סיבה מוצדקת לאי התייצבותו או אם ראה שהדבר דרוש כדי למנוע עיוות דין; בקשה לפי סעיף זה תוגש תוך שלושים ימים מהיום שהומצא לנאשם פסק הדין אולם רשאי בית המשפט לדון בבקשה שהוגשה לאחר מועד זה אם הבקשה הוגשה בהסכמת התובע".

שני התנאים ברישה לסעיף 130(ח) אינם מצטברים, ראו רע"פ 9142/01 **איטליא נ' מדינת ישראל**, פ"ד נז(6) 793, 803 (2003).

6. מצד אחד, לשון סעיף 130(ח) לכאורה מסמיכה את בית המשפט לבטל פסק דין פלילי שנתן בהעדר נאשם, אם היתה לנאשם סיבה מוצדקת לאי התייצבותו או כדי למנוע עיוות דין.

מצד שני, כותרת סעיף 130 הנזכר היא שפיטת נאשם שלא התייצב "בהמשך" המשפט, בשונה משפיטת נאשם "בתחילת" המשפט לפי סעיף 128 לאותו חוק.

מצד שלישי, לצד סעיף 130(ח) אשר אינו מגביל עצמו מפורשות לשפיטה לאחר תחילת המשפט, תתי-סעיפים אחרים של סעיף 130 כן מגבילים עצמם מפורשות כאמור. כך, סעיף 130(א) קובע כי נאשם שהוזמן ל"המשך" משפטו ולא התייצב, מותר לדונו שלא בפניו בהתקיים תנאים, לרבות הזהרתו במהלך המשפט שיהיה רשאי לדונו שלא בפניו אם לא התייצב. תתי-סעיף 130(ג), (ה) ו-ו(ו) עוסקים בנאשם שהורשע שלא בפניו "לפי סעיף זה", קרי - בהמשך המשפט ולאחר אזהרה בהתאם לסעיף 130(א) הנזכר. לעומת אלה, לשון סעיף 130(ח) מדברת בנאשם שנגזר דינו בחטא או

עוון שלא בפניו, מבלי שהלשון מגבילה עצמה לנאשם שנגזר דינו "לפי סעיף זה".

לשון סעיף 130(ח) - סובלת את שתי הפרשנויות. אעבור לדון בתכלית.

7. דומני כי תכליתו של סעיף 130(ח) לחוק היא הסמכת בית המשפט שנתן פסק דין פלילי בהעדר נאשם לבטל את פסק הדין (ללא צורך בערעור), וזאת בין אם נשפט בהעדר ב"המשך" המשפט לפי סעיף 130(א), בין אם נשפט בהעדר שלא לפי סעיף 130(א). שכן, שפיטת נאשם לפי סעיף 130(א) היא לאחר שהנאשם הוזרר בידי בית המשפט כי ניתן לשפוטו בהעדרו. סעיף 126 לחוק קובע "באין הוראה אחרת בחוק זה לא יידון אדם בפלילים אלא בפניו". האם יש לפרש את סעיף 130(ח) כך שאם בית המשפט שפט נאשם שלא בפניו שלא בסמכות, הוא לא יהיה מוסמך לבטל את פסק הדין ותידרש הגשת ערעור? איני מוצא הגיון בכך שבית המשפט יוסמך לבטל פסק דין פלילי שנתן בסמכות ולאחר אזהרה לפי סעיף 130(א), אך לא יוסמך לעשות כן אם ההרשעה היתה שלא בסמכות מלכתחילה. ואכן, עיון בהיסטוריה החקיקתית של סעיף 130(ח) אינו מעלה תכלית בדבר אי-הסמכת בית המשפט לבטל את פסק דינו דווקא אם הוא ניתן בהעדר הנאשם ללא סמכות. מקורו של סעיף 130 הוא בסעיף 119א לחוק שקדם לנוסח המשולב, הוא חוק סדר הדין הפלילי, התשכ"ה-1965. סעיף 119א הוסף לאותו חוק קודם זה בתיקון התשל"ג. בדברי ההסבר לאותו תיקון מתייחס הנסח לשפיטת נאשם בהעדרו שלא מכוח הוראות החקיקה המסמיכות את בית המשפט לעשות כן, כבלתי אפשרית: "במקרים שהוראות אלה אינן חלות עליהם - ומספרם ניכר - אם הנאשם אינו מתייצב למשפטו אי אפשר לנהל את המשפט..." (הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 2), התשל"ב-1971 (ה"ח 77, 81)). אמת, בסעיף 240 לנוסח המשולב, שעניינו עבירות קלות שלגביהן ניתן לשפוט נאשם בהעדרו שלא בהתאם לתנאי סעיף 130(א), דאג המחוקק להחיל את סעיף 130(ח) מפורשות. אולם לאור כל האמור לעיל, איני סבור כי יש ללמוד מכך העדר סמכותו של בית המשפט לבטל פסק דין שהוא נתן, תוך שפיטת נאשם בהעדרו מבלי שהיה מוסמך לעשות כן.

8. בענייננו, הנני מוצא כי הנאשם הצביע על סיבה טובה מדוע לא התייצב לדיון: הוא לא קיבל את הזימון, אשר חזר "לא נדרש" (ודוק: חזקת המסירה לפי סעיף 44א לתקנות סדר הדין הפלילי, התשל"ד-1974 אינה חלה בענייננו, שכן לא מדובר בעבירת תעבורה עליה חל סעיף 239א לחוק או בעבירת קנס). מכאן שיש מקום לבטל את פסק הדין לפי סעיף 130(ח) לחוק.

9. אם טעיתי בפרשנותי את סעיף 130(ח) לחוק ואין לראות תחולה ישירה של סעיף 130(ח) על בקשה לבטל פסק דין פלילי שניתן בהעדר הנאשם ללא סמכות, יש ללמוד על סמכותו של בית המשפט לבטל את פסק דינו על דרך ההיקש (ראו והשוו לענין זה, הכרה בבקשה לבטל החלטה על חילוט ערובה שניתנה במעמד צד אחד על דרך היקש מסעיף 130(ח), ב-בש"פ 3390/14 ענבל נ' מדינת ישראל, פס' 29 (11.6.2014)).

10. על כן, הנני מבטל את גזר הדין ואת הכרעת הדין בתיק זה.

ניתנה היום, ד' חשוון תשע"ז, 05 נובמבר 2016, בהעדר
הצדדים.

עמוד 3

דניאל קירס, שופט